

MAYIS-HAZİRAN 2019
ESKİŞEHİR
İNSAN HAKLARI İHLÂLLERİ RAPORU



YAŞAM BELEK ÖZGÜRLÜK DERNEĞİ
İNSAN HAKLARI İZLEME GRUBU

Yaşam Bellek Özgürlük Derneği İnsan Hakları İzleme Grubu Eskişehir’de yaşanan hak ihlallerini izleyerek rapor halinde yayınlamaktadır. Eskişehir’de hak savunuculuğu çalışmalarına aktif katılan kişilerin katılımıyla oluşturulan grup, 2018 yılı sonundan itibaren faaliyet yürütmektedir.

Raporlar Yaşam Bellek Özgürlük’ün internet sayfasında yayınlanmaktadır. Sayfa aracılığıyla hak ihlâli bildirimini de gerçekleştirilmektedir.

<https://yasambellekozgurluk.org>

İletişim için:

bilgi@yasambellekozgurluk.org

MAYIS-HAZİRAN 2019 ESKİŞEHİR'DE TAKİP EDİLEN HAK İHLÂLLERİ

- Eskişehir H Tipi Kapalı Cezaevinde kalan V.E. isimli bir çocuk, şüpheli bir intihar vakasında hayatını kaybetti. Olayda cezaevi görevlilerinin kusur ve ihmallerinin olduğu düşünülüyor. (Sayfa 3)
- Aralarında Eskişehir Bilecik Tabip Odası üyesi Bülent Nazım Yılmaz'ın da bulunduğu Türk Tabipleri Birliği 2016-2018 dönemi Merkez Konseyi üyeleri hakkında hapis cezası verildi. (Sayfa 4)
- "Bu Suça Ortak Olmayacağız" başlıklı bildiri imzalayan akademisyenlerden dokuzuna daha dava açıldı. Bildiri imzacılarından Zübeyde Füsun Üstel, cezasının kesinleşmesi sonrasında Eskişehir H Tipi Kapalı Cezaevine konuldu. (Sayfa 5)
- Bazı HDP üyelerinin yargılandığı davada hak ihlalleri sürüyor. (Sayfa 6)
- İnsan hakları savunucusu Nurettin Aldemir, sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına alındı, hakkında soruşturma başlatıldı. (Sayfa 7)

ESKİŞEHİR H TİPİ KAPALI CEZAEVİNDE KALAN BİR ÇOCUĞUN İNTİHARI İLE İLGİLİ ŞÜPHELER VE GÖREVDE İHMAL İDDİALARI

Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlali

Hakkındaki yakalama kararı sonrası, kesinleşen hapis cezasının infazı için 26 Haziran 2019 günü Eskişehir H Tipi Kapalı Cezaevi Çocuk Koğuşuna konulan V.E., 28 Haziran 2019 günü şüpheli bir intihar ile hayatını kaybetti.

İddialara ve alınan ifadelere göre, husumeti olduğu bilinen bir kişinin olduğu koğuşa verilen V.E. ile bazı mahkumlar arasında kavga yaşandı. Kavga sonrasında, infaz koruma memurlarının “barıştırdık” iddiası ile V.E.’yi tekrar aynı koğuşa yerleştirmesi sonrasında V.E.’ye yönelen tehditlerin artmasıyla tek kişilik hücreye yerleştirildi.

Koğuşta kalan diğer çocukların ifadesine göre, çocuklardan birinin giysileri arasında V.E.’ye ait olduğu iddia edilen bir intihar mektubu bulundu. Mektubu bulan çocuklar, V.E.’nin kendisine zarar vermemesi için infaz koruma memurlarına ısrarla çağrı yapmış, hatta çağrıları karşılık bulmayınca isyan çıkarmış ve kendilerine zarar vermiştir. V.E.’nin tek kişilik hücresinin uzun süre kontrol edilmediği, gecikmeli olarak kontrol edildiğinde de kendisini tuvalet penceresine asmış halde bulunduğu iddia edilmiştir.

V.E.’nin nasıl kendini astığı ve hayatını kaybettiğine dair de çelişkili ifadeler verilmiştir. Kimi ifadeye göre V.E. kendisini çarşaf ile asmış, kimi ifadeye göre ip ile asmıştır. Bazı ifadelere göre, ip koptuğu için V.E. olay yerinde hayatını kaybetmemiş (hatta ambulansa dahi kendisi gitmiş) ancak sonrasında ambulanda üç kere kalbi durmuş, müdahale ile hayata döndürülmüştür, hastanede ise hayatını kaybetmiştir.

Olayın sıradan bir intihar olayı olarak değerlendirilmesinden kaygı duyan aile, savcılık tarafından etkin bir soruşturma yürütülmesini, intihar ile ilgili şüphelerin araştırılmasını, ihmali olan kişilerin tespit edilerek cezalandırılmasını talep etmektedir.

Cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin kişi özgürlüğü ve güvenliği devletin sorumluluğundadır. İlgili kamu görevlilerinin bu olayda ihmali olduğu açıktır.

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYELERİNE VERİLEN HAPİS CEZALARI

Düşünceyi İfade Özgürlüğünün, Barış Hakkının İhlali

Aralarında, Eskişehir Bilecik Tabip Odası üyesi Bülent Nazım Yılmaz'ın da bulunduğu Türk Tabipleri Birliği (TTB) 2016-2018 dönemi Merkez Konseyi üyeleri hakkında 24 Ocak 2018 günü yayınladıkları "Savaş bir halk sağlığı sorunudur" başlıklı açıklama nedeniyle açılan dava 3 Mayıs 2019 Cuma günü Ankara 32. Ağır Ceza Mahkemesinde sonuçlandı.

TTB Merkez Konseyi'nin 11 üyesi "halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme" suçundan ikişer kez 10'ar ay hapis cezasına, 1 üyesi ise 2016 yılındaki sosyal medya paylaşımları nedeniyle ayrıca 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına çarptırıldı.

BARIŞ İÇİN AKADEMİSYENLERLE İLGİLİ GELİŞMELER VE ZÜBEYDE FÜSUN ÜSTEL'İN CEZAEVİNE KONULMASI

Düşünceyi İfade Özgürlüğünün, Barış Hakkının, Kamu Görevine Girme Hakkının ve Çalışma Hakkının İhlâli

“Bu Suça Ortak Olmayacağız” başlıklı metni imzalayan akademisyenlerden hapis cezası kesinleşen ilk kişi olan Z. Fusun Üstel, 8 Mayıs 2019 günü cezasının infazı için Eskişehir H Tipi Kapalı Cezaevine konuldu.

Akademisyenlerin "Bu suça ortak olmayacağız" bildirisine imza atan Zübeyde Fusun Üstel hakkında 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) “örgüt propagandası” fiilini düzenleyen 7/2 maddesinden dava açılmıştı. Yargılamanın yapıldığı İstanbul 32. Ağır Ceza Mahkemesi kararını 4 Nisan 2018 günü açıklayarak Üstel'e 1 yıl 3 ay hapis cezası vermişti. Cezanın İstinaf Mahkemesi (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi) tarafından 25 Şubat 2019 tarihinde onanmasıyla hapis cezası kesinleşmişti. Karar oy çokluğuyla alınmış, üyelerden biri karara şerh düşerek, terör örgütü propagandası suçunun değil; Türkiye Cumhuriyeti Devletini aşağılama suçunun oluştuğunu savunmuştu.

Fusun Üstel'in vekillerinin başvurusu üzerine, Eskişehir 1. İnfaz Hâkimliği 21 Mayıs 2019 günü, Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin kararlarına atıf yaparak “Terör örgütü propagandası” yapmaktan ceza alanlar hakkında açık ceza infaz kurumuna ayrılma ve denetimli serbestlik hükümleri uygulanırken “terör örgütü mensubu gibi değerlendirilemeyeceği” yönünde hüküm kurdu ve Fusun Üstel'in açık cezaevine nakline karar verdi. Ancak Cumhuriyet Savcısı Hüseyin Özdemir'in aynı gün karara itiraz etmesi üzerine Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi, İnfaz Hâkimliği'nin verdiği açık cezaevine geçiş kararını kaldırdı. Haziran 2019 sonu itibarıyla Fusun Üstel halen Eskişehir H Tipi Kapalı Cezaevinde kalmaktadır.

“Bu Suça Ortak Olmayacağız” başlıklı ve 11 Ocak 2016 günü kamuoyuyla paylaşılan metni, o tarih itibarıyla imzalamış olan ve “birinci imzacılar” olarak bilinen imzacı akademisyenlerden Eskişehir üniversitelerinde çalışanların (sonrasında KHK ile kamu görevinden çıkarılmışlardı) tamamına daha önce ceza davaları açılmıştı ve önceki Eskişehir İnsan Hakları İhlalleri Raporlarında bu davalara yer verilmişti. 11 Ocak 2016 günü açıklanan metne dair yoğun saldırı ve hedef göstermeler üzerine destek için binden fazla akademisyen daha metni imzalamıştı. Kamuoyunda “ikinci imzacılar” olarak bilinen akademisyenlerden Anadolu ve Osmangazi Üniversitelerinde çalışanlara da Mayıs ve Haziran 2019'da ceza davaları açıldı. Dava açılanlar arasında; Gülcan Ergün, Zafer Güzey, Eser Öykü Dede, Osman Şişman, Bülent Aslan, Nadide Karkıner, Vedat Toprak, Fidan Güneş Gürgör, Murat Yıkılmaz bulunuyor. Davalar, soruşturma safhasında savunma alınmadan açıldı. Sadece Abdullah Deveci'nin, soruşturma kapsamında savunması alındı. Haziran 2019 sonu itibarıyla Abdullah deveci ile ilgili soruşturma sürüyor.

HDP ÜYELERİNİN VE HAK SAVUNUCULARININ YARGILANMASI

Anayasal Hakkın İhlâli, Adil Yargılanma Hakkının İhlâli, Kamu Görevine Girme Hakkının ve Çalışma Hakkının İhlâli

Ocak-Şubat 2019 raporunda da yer verilen ve Eskişehir H Tipi Kapalı Cezaevine yaptıkları ziyaretler nedeniyle haklarında terör örgütü üyeliği ve terör örgütü propagandası suçlamasıyla dava açılan ve savcı mütalaasında terör örgütü üyeliğinden cezalandırılması istenen kişilerin davası sürüyor. İki yıldır süren davanın, mahkeme heyeti başkanının değişmesi nedeniyle uzun süre daha sonlanamayacağı tahmin ediliyor. Yargılama süresinin gereksiz yere uzaması nedeniyle sanıklar farklı hak ihlalleri de yaşıyorlar. Örneğin, kamu kurumlarına ataması yapılan bazı sanıklar, dava nedeniyle sonlandırılmayan güvenlik soruşturmaları gerekçe gösterilerek işbaşı yapamıyorlar.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCUSU NURETTİN ALDEMİR'İN GÖZALTINA ALINMASI VE AÇILAN SORUŞTIRMALAR

Düşünceyi İfade Özgürlüğünün İhlali, Haksız Gözaltı, Konut Dokunulmazlığının İhlali, Seyahat Özgürlüğünün İhlali

Nurettin Aldemir 1958 Eskişehir doğumlu, emekli öğretmendir. Son otuz yıl içinde eğitim emekçileri mücadelesinde Eğitim Sen şube başkanlığı, Eğitim Sen Genel Merkez Yöneticiliği, KESK Genel Yönetim Kurulu üyeliği, İnsan Hakları Derneği (İHD) Eskişehir Temsilciliği, Uluslararası Af Örgütü aktivistliği, Yaşam Bellek Özgürlük Derneği ve Eskişehir Okulu Derneği kuruculuğu ve yönetim kurulu üyeliği yapmıştır. Kendisini “insan, çevre ve hayvan hakları savunucusu ve aktivisti” olarak tanımlamaktadır. Halen Uluslararası Af Örgütü (UAÖ), İHD ve Yaşam Bellek Özgürlük Derneği üyesidir. Yaşam Bellek Özgürlük Derneği “İnsan Hakları İzleme Grubu” ve “ Hak Temelli Yurттаş Haberciliği Grubu”nun aktif çalışanıdır. Sokakta, duruşma salonlarında, cezaevlerinde, işyerlerinde, bürokraside, eğitim ve sağlık kurumlarında yaşanan hak ihlallerini takip etmekte ve gerektiğinde tanıklıklarını habere dönüştürerek değişik mecralara servis etmektedir. Eskişehir kamuoyunun, basının, kolluk kuvvetlerinin, siyasetçilerin, yerel yöneticilerin tanıdığı bilinen bir insandır.

Nurettin Aldemir'in evine 15 Mayıs 2019 günü sabahında Eskişehir Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi polislerince mahkeme kararı gerekçe gösterilerek baskın yapılmış; ev araması ve gözaltı işlemi gerçekleştirilmiştir. Evinde yapılan aramada suç unsuru bulunamamış ve bu doğrultuda tutanak düzenlenmiştir. Hastane işlemleri sonrasında Terörle Mücadele Şubesine götürülen Aldemir'den sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek şüpheli sıfatıyla “terör örgütleri propagandası yapma, suçu ve suçluyu övme” iddiasıyla ifadesi istenmiştir. Aldemir susma hakkını kullanmış, sonrasında hastane işlemleri gerçekleştirilerek serbest bırakılmıştır ancak; hastanede bu kez de Güvenlik Şube Müdürlüğü polisleri tarafından gözaltına alınmıştır.

Aynı gün iki kez gözaltına alınma gibi benzeri pek görülmeyen bir işlem gerçekleştirilmiştir. İkinci gözaltı sonrası Güvenlik Şube Müdürlüğüne götürülen Aldemir'den burada da sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek, şüpheli sıfatıyla “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a hakaret” iddiasıyla ifadesi istenmiştir. Susma hakkını kullanan Aldemir gözaltında mevcutlu olarak aynı gün içinde Savcılığa ve Savcılık talimatıyla mahkemeye çıkarılmış; haftada bir gün imza atması karşılığında “adli kontrol” ile serbest bırakılmıştır.

Nurettin Aldemir'den “terör örgütleri propagandası yapma, suçu ve suçluyu övme” iddiasıyla aynı gün Savcılıkta ifadesi alınmamış; kendisine tebligat gönderilerek 24 Haziran 2019 günü ifadesine başvurulmuştur. Cumhurbaşkanı'na hakaret iddiasıyla dava açılabilmesi için Adalet Bakanlığı ile gerekli yazışmaların yapıldığı öğrenilmiştir. Henüz üç ayrı suç iddiasıyla da ilgili dava açılmamıştır.

Nurettin Aldemir'in suçlanmasına gerekçe yapılan sosyal medya paylaşımları incelendiğinde “düşünce özgürlüğü” doğrultusunda paylaşımlar olduğu; ev aramasını ve gözaltı işlemini gerektiren hukuki dayanaklar ve inandırıcılık bulunmadığı görülecektir. Sonuç itibarıyla; konut dokunulmazlığı ihlal edilmiştir; haksız gözaltı işlemleri uygulanmıştır; düşünce özgürlüğü hakkı ihlali gerçekleşmiştir, adli kontrol uygulaması ile de seyahat hakkı sınırlandırılmıştır.